RIIGIKOGU

**Hr. Erkki Keldo**
**Energeetika- ja keskkonnaminister**

**ARUPÄRIMINE** **18. 11. 2026**

**Soode taastamise mõju Eesti metsadele, projektivead ja avaliku raha kasutamine**

Lugupeetud minister,

Eestis on viimastel aastatel ulatuslikult asutud taastama soid sulgedes kuivenduskraave, tõstes veetaset ning muutes aastakümnete jooksul väljakujunenud ökosüsteeme. Töid rahastatakse suurel määral Euroopa Liidu vahenditest ning ellu viivad neid RMK, Eestimaa Looduse Fond ja teadusasutused.

Eesti on koos Euroopa Liiduga kulutanud märgalade taastamisele juba kümneid miljoneid eurosid ning kavandamisel on uued suuremahulised projektid. Samal ajal on põhjust küsida, milline on nende tööde tegelik keskkonnakasu, majanduslik mõju ja pikaajaline hind Eesti riigile.

RMK avaldatud uuringuandmetel tuvastati aastatel 2013–2021 taastatud soometsades ligikaudu 400 hektaril hinnatud puistutest tugev kahjustus. Eesti Maaülikooli professor Reimo Lutter on hoiatanud, et pikaajaliselt kuivendatud metsade niisutamine võib põhjustada märkimisväärse süsinikuvõla ning anda kliimaeesmärkidele vastupidise tulemuse.

Probleeme ilmestab Pärnumaal Kikepera looduskaitsealal toimuv, kus 3114 hektari suurusel alal kavandatakse 143 kilomeetri kuivenduskraavide sulgemist. Projekteerimisvea tõttu tuleb 154 meetrit juba suletud kraavi uuesti avada, sest projekteerija ei tuvastanud kraavi tegelikku voolusuunda. Kohalikud elanikud olid antud probleemide eest varem hoiatanud.

Täiendavaid küsimusi tekitab taastamistööde välisrahastus. Näiteks rahvusvahelise WaterLANDSi projekti Eesti tegevuste eelarve on 5,2 miljonit eurot. Projekti koordineerib Iirimaa University College Dublin ning rahastab Euroopa Liidu Horizon 2020 programm. See tõstatab küsimuse, kelle algatusel Eesti metsad rahvusvahelistesse projektidesse kaasatakse ning millisel määral mõjutavad välisrahastuse eesmärgid Eesti looduskeskkonda puudutavaid otsuseid.

Peame vajalikuks hinnata, kas aastakümnete jooksul kujunenud metsakoosluste ulatuslik ümberkujundamine on põhjendatud ning kuidas tagatakse, et looduskaitse nime all ei põhjustata uusi keskkonna- ja majanduskahjusid.

**Sellest tulenevalt palume vastata järgmistele küsimustele:**

**1.** Kuidas hindate Eesti senise soode taastamise poliitika tulemuslikkust ning milliseid muudatusi peate vajalikuks, arvestades ilmnenud metsakahjustusi ja projekteerimisvigu?

**2.** Milliste teaduslike tõendite ja välisriikide kogemuste alusel peetakse põhjendatuks aastakümneid kujunenud metsaökosüsteemide veerežiimi muutmist ning kuidas kavatsete tagada kasutatavate meetodite sobivuse Eesti oludesse?

**3.** Millise tegevuskavaga kavatsete vältida soode taastamisest põhjustatud metsakahjustusi ning tagada projekteerijate vastutuse ja maaomanikele tekkinud kahju hüvitamise?

**4.** Kelle algatusel ja milliste kriteeriumide alusel kaasatakse Eesti metsad välisrahastusega taastamisprojektidesse ning kuidas tagate, et rahastajate eesmärgid ei kaaluks üles Eesti looduskeskkonna ja maaomanike huve?

**5.** Kui palju on soode taastamisele seni kulutatud, millised on tulevased rahalised kohustused ning milliste riigieelarve kulude arvelt kavatsete neid katta?

**6.** Kuidas on kavandatud sõltumatu auditi korraldamine, et hinnata soode taastamise tegelikku keskkonnamõju, metsakahjustusi, majanduslikku tasuvust ja avaliku raha kasutamise põhjendatust?

Riigikogu liikmed:

Evelin Poolamets

Rene Kokk

Martin Helme

Aut. Poolamets

Arno Aller